

Latweschu Awises.

Nr. 42. Zettortdeena 19ta Oktober 1844.

Sinna par jaunahm grahamahm. - Swehtas pateesibas leezineeks us spreddiku wihsi, pahr wisseem swehtideenu un svehtku ewangeliumneem un zittahm svehtu rakstu weetahm, sarakslights no ta Latweschu Brustapp Raktung (Raktin) Widsemme, pirma un ohtra pusse. Nihga drifkebts pee Krohna grahamatu drifketaja 1843. 922 pusslappas, siaprā wahkā eefeta, makfa 1 rub. 75 kap. fudr. Jelgawā dabbujama pee grahamatu pahrdeweja Reyher us tirgus plazza.

Lihku spreddiki us behrehm lassami, apgahdati no zitteem Kursemnes mahzitajeem un taggad pahrrauditi, wairoti un ohtru reis drifketi. Jelgawā 1844. Pee Reyher, grahamatu pahrdeweja us tirgus plazza, wahkā eefeta makfa 60 kap. fudraba. — Arri pee Steffenhagen funga tee irr dabbujami.

Ar preeku to primo grahamatu effam rohkās nehimuschi (ta ohtra mums jaw bija pasihstama), jo winna leezina, ka gaischaka atsikhshana jaw irr eespeedusees ir pee Latweschu tautas, ka arri schimī tautā tee, kas pee gaisimas un atsikhshanas irr nahkuschi, scho gaisimu ne gribb likt appaksch puhra, bet vuhram wissū; ka sirds un prahs teem dsennahs scho neisteizamu leelu mantu, prohti: skaidraku atsikhshanan ir saweem brahleem doht. Un Raktinam ihpaschi tahda mihliga sirds us saweem brahleem, us sawas tautas laudim bijusi, jo —zik mehs finnam — winni wissū sawu laizigu mantu, sawu labbinnu gan drihs us to irr isdewuschi, lai schi grahamata tik drifkös nahktu. Winni arri mannis paschi ar weenu tahdu grahamatu mihligi apdahreinajuschi, un es, ne warredams tā brihdī pats pee lassischanas peetikt klaht, winnu laidu plazzī eeksch draudses, dsirdeht, kā jelle lassitaji par to spreedihs. Pats islassiju wakkar to spreddiki Luttera peemineschanas svehtkös, lapp. 845

lihds 856. Lassitajus waizajis, kā scheen ta grahamata patikkusi, tee man atbildeja: wahrdi labbi, tohs ne warr smahdeht, bet tatschu tā naw ihsti, kā waisjadsetu buht. Un pascham no schi wirspeeminneta weena spreddika ja ne wairak, ta patte leeziba irr jadohd. Bet kas jelle tai grahamatai truhfst? Ja leezinajam: wahrdi irr labbi, ko ted wairak gribbi no spreddika? Lassitajis, es daudi wairak gribbi no spreddika, ne kā labbus jeb pateesigus wahrduis; un es gribbu randsiht sawas dohinas tewim gaischaki islift. Papreckschu muns jassim, ko eesihme tas wahrds spreddikis? Tas wahrds spreddikis eesihme tik dauds, kā preekschā saziht, woi runnaht (no Lateeneru wallodas nems wahrds praedicare, lassi: prehdikahre), laudim eeksch ausim runnaht. Bet ko tad runnaht? To runnaht, to ar wahrdeem no katra bihbeles wahrda isnemt, kas tai wahrda irr eelikts eekschā, ne no zilwekeem, bet no pascha Deewa. Tas bihbeles wahrds irr ta tschaumala, no schi buhs to kohdolu isnemt ahrā, un laudim to lift preekschā, lai schee to bauda, mees un dwehfseli atspirdinah tēksch behdahm, mees un dwehfseli spēhzinah im pamuddinah us wissū, kas labs irr. Tam spreddika wahrdam buhs dibbinates us teem svechteem raksteem, kas tebē papreckschu draudsei irr islassiti; laudim zaure spreddikeem buhs mahzitees no bihbeles, no ta awota, kas werd us muhschigu dsihwibū, to malzinu smeltees, kas katram issfalkuscham irr derrigs. Ta bihbele now rakstita Deewa engeleem, bet grebzigeem zilwekeem, lai schee sawus grehkus atsibsi un zaure to tizzibu us to trihsweenigu Deewu astahjahs no lauma; tad nu eeksch spreddikeem warr parahdiht, ka Kristus ar Belialu ne skann kohpā, ka tahs pasaules dsihwoschana ne skann kohpā ar to svehtu mahzibu, ko bihbele dohd; un atkal, ka tahs pasaules tizziba brihscham ne dibbinajahs us to,

kà Deewo^s, tas trihsweenigais Deewo^s irr pa-
rahdiyes. To eesihme tas wahrds spreddikis.
Bihbele irr Deewa wahrds. Zilweku wahrds
irr brihscham gruhti sprohtams, ne wehl Deewa
wahrds! Deewa wahrds irr gahjis zaur zilweka
mutti, zaur tahda zilwela mutti, fo tas sveh-
tais Gars bija eekustinajis, winnu walloda bija
gruhti sprohtama walloda, kà jaw winnöös
wassaras-swehtkös tee, kas tohs apustulus dsir-
deja sluddinajamus, leezinaja, tee eshohts wihoa
peedsehruschi. Tee svehti wiho irr runnajuschi
wairak kà tuhkschoschus gaddus atpakkal, winni
sawas lihdsibas irr pa weetahm no tabdahm lee-
tahm nehmuschi, kas muuns woi pawissam, jeb
tit kà pa meegeem sinnamas. Winni runnajuschi
muuns sweschä wallodä, ebreisku un Greekeru
wallodä. No schihm wallodahm gudri un mah-
ziti wiho Deewa wahrdu irr pahrzehloschi, un
kad tas svehta Gars arweenu wehl eeksch kri-
stigas draudsas darbojabs, tad naw wehl wissi
wahrdu tais sweschäss wallodäss tå isdibbinati,
kà ne peetistu wehl dauds tuhkschoscheem sawu
galwinu puhleht un gaischaki, skaidraki ta wahr-
da sproschamu islift. Par weenu bihbeles per-
schu brihscham leela beesa grahmata irr saraf-
stita. Dauds sinnaschanas pee tam irr waijadsi-
gas un dauds gudribas to kohdolu atrast, kas tais
brihscham zeeta reeksta irr eeliks eekschä. Lutters
gan fakka: ta svehta bihbele irr kà fahba abhele,
jo wairak pee tahs kratisti, jo wairak tew ahboli
bir; bet Lutters arri bija dsilli un augsti mah-
zits eeksch tahm wallodahm, kur tahs bihbeles
wahrdu irr sarafstita, un ne wisseem — retti,
retti fahdam — tik stipra rohka irr, kà Lutte-
ram bijusi. Akmins, kas zittam weegli pazel-
lams, to es warr buht ne warru nej pakusinaht.
Ne buhs dohmaht, ka tas jaw buhs spreddikis,
ja tu ewangeliumu islassijis, fazzifi: Apzerres-
sun, kahda schi deena irr, fo nu pat sveh-
tijam, un ja tu runna sawu wallodu, un ta
bihbele atkal runna sawu wallodu. Es spreddiki
dsirdedams ne gribbu tawu wallodu, kad ta
buhtu jo teizama un labba — bet Deewa wal-
lodu dsirdeht, to fo Deewo^s fakka dsirdeht, es
gribbu mahjas pahrnahjis, un pahrlaffidams

un apzerredams tohs bihbeles wahrdus, fo bas-
nizä dsirdeju lassam, lai mannim ta basnizä dsir-
detu mahziba patte no fewis seenahs pee ta laf-
sita bihbeles wahrdla flah, ittin kà man pascham
tee wahrdi buhtu gaddijuschees galwa, fo mah-
zitais irr eelizzis eeksch mannahim ausim. Raks-
tina spreddikus islassijis, gan dabbusi sinnah:
Deewo^s fakka tå un zilweki dsihwo tå, bet tee ne
buhs terwim atslehqa, ar fo peegahjis warra
atslehgt, atwehrt fewim Deewa wahrda spro-
schamu, un kad nu spreddikum to buhs darriht,
kad tam buhs Deewa svehta wahrda spro-
schamu atwehrt, tad spreddiku grahamtu rohfäs
nehmis un tahda svehta bihbeles wahrdia at-
wehrschanu tur ne atraddis, tew winna ne buhs
patihkama. Pehz mannas gudribas un spro-
schanas arraja wihrs jeb nemahzits zilweks
muhzichi spreddikus ne warr rakstiiht, winsch
gan warr rakstiiht Deewa wahrda patesibas lee-
zibas, bet ne spreddikus. Us scheem wahrdeem
ne fakait wiss, kà tad tee apustuli sreejneeki un
nemahzits laudis buhdami rakstijuschi spreddikus?
Atbildu: Deewo^s winnus fewim bija isredsejees
par svechteem rihkeem un talabb tee arri wissadä
svehka bija sawadi laudis nedz mehs, ne ween
pee Deewa wahrda sluddinaschanas, bet arri
pee slimmu lauschu dseedinaschanas un pa sluddi-
naschanas tahdu lectu, kas wehl bija gaidamas.
Un tas aupustuls Pahwils arri ne buht ne bija
nemahzits, turprettim lobti mahzits wihrs.
Juhs warr buht atkal fazziseet: Rabbi, ja ne-
mahzits wihrs warr tizzibas leezibas doht,
Rattin jaw wairak naw rakstijis, kà tebè
tahdas leezibas? Us to atbildu: Kà tahdas
leezibas, tahs buhs derrigas lassift, bet lassift-
tajis Raktina grahamtu uschfähris tatschu zerre
tur to atrast, fo winsch eeksch spreddiku grah-
matas irr raddis atrast un talabb dohmajis spred-
diki atrast, winsch dohd to leezibu, rabbi wahrdi,
bet ihsti tå naw, kà waijadsetu buht. Tu gan
arri pee zitteem spreddikeem atraddisi dauds laizi-
gas leetas aissnemias, bet ja ta laiziga leeta woi
aprhachana, woi slaweschana, woi apshme-
schana ne islohbahs no ta preefchlassita bih-
beles wahrdia ahrä, tad tahs mahzibas naw

peewilktas derrigā weetā. Spreddikis irr brihscham peelihdsinajams kammolam, kas us papibriti irr ustilts wirsū. Us pirimi redsi jeb kammolu eraudsijs, kas warretu dohmaht, ka tanni irr papibris eelkts? Tu timi un timi to kammolu, un neneeka ne redsi, pebz ilga laika tad tik tik tew weizahs to kammolu pawissam notiht un to papibri atraſt. Mo tam, ka laizigus nosikkumus, pafaules behrnu wahrdus dīrd spreddiki aſneintus, ne warr ſihmeht, ka tas spreddikis naw Deewa wahrdes; ja tahs peewilktas aprahſchanas un pafaules mahzibas islohbahs un isschellahs no ta preefschlassita bibbelleſ wahrdā ahrā, tad tahs buhs detrigā, ja ne, tad tahs buhs nederrigā weetā peewilktas.

Wehl kahds no lassitajeem fazzija: Kad nu wehl mahzitajs tahu aprahſchanu buhtu dewis, bet arraju wihrs! — Ulri ſchis wahrdes naw no gaisa isgrahbts un pateſigſ wahrdes. Naw wiſſ weenalga, kas inums kahdu mahzibu dohd. Mehs grehzineki, effam wiſſi dikti ar glebwahn auſim pee tam aprahſchanu dſirdeht. Irr laudis, kas ne gribb no uitin ne-weena buht aprahii woi pamahziti, zitti atkal tikween no teem, kam Deewa un Reisars to irr iswehlejis darriht. Tas wahrdes gan buhtu tas pats, bet naw weenalga, no furras muttes tas wahrdes nahf; naw arri weenalga, furra weetā to wahrdū dſirdam. Nemſim tā: ja kahds jauneklis, kas patlabban peewests, redsetu, ka firngalwiſ ar zittu bahrſees, tam fazzitu tā: metteet nohſt wiſſu cēnaidbi, duſmibu, bahrſibu u.t.j.p., ko juhs dohmajeet, woi tas firngalwiſ to nemſ prettim ar labbu prahni? Ne tizzu. Bet ja tas jauneklis ar zittu bahrſees un tas firngalwiſ wiinnam to pafchu mahzibut dohs, ka tad buhs? Buhs ſawadi tuhliht. Tas pats wahrdes, bet ſawadi wiſſch ſtam no weenas un ſawadi no ohtras muttes. Sawadi arri ſtam jeb ſawadi eet pee ſirds ween un tas pats wahrdes ſawā weetā un ſawā laikā runnachts. Nemſim tā: ja es brauktu woi jahtu pa zelli un es redsetu, ka arrajs kahds ardams arweenu apstahjahs un atſtattahs atpakkat, un es to aprahtu, fazzidams: zik tahlu tikſi tā ardams, un wehl zittabi ka, tad

wihrs dohmatur: Nedſ nu, woi waggare kahds atnahzis! kahda tad scheem irr dalla gar mannu arſchanu? Lai ſwehdeenā eefſch ſpreddika winna arſchanu aibnehnis, peelikſchu to mahzibu klaht: kas atſtattidamees eet aſ arkla, tas tahlu ardams ne tiks, tāpatt kas atſtattidamees eet us debbesu walſibu, tai ne dabbuhs eeceet, un wihrs to nemſ par labbu, un ne fazzihs wiſſ, ka waggare kahds to mahza, turprettim pakaffihs galwu un dohmahs, tas bija us manni lifti! — Paſcham runnatajam arri naw weenalga, fur wiſſch to wahrdū ſafka. To eſmu atraddis zik reis pee ſewim. Brihscham tohs paſchus wahrdus eſmu runnajis, kas man us papibra bija wilkti, un lassitajeem tas runnachts wahrdes irr lohti paſiſzees, bet tas pats rakſihts wahrdes ne ka. Kalabb tā? Tas runnachts wahrdes eet zaur dſihwu muttes dwachu, wiſſch tiklabb ka ſpahrnd ſkreen zaur gaiſu eefſch lassitaja auſim eefſchā, bet tas drukkahts wahrdes leen pamast zaur azzi, naw abbeem weenads zelsch un arri weenads ſpehks pee lauschu ſirdim. Un nahe arri mahzitajam ſwehtais Gars ſwehtā weetā par paligu, ka tam wehrtin brihscham prahns atverrahſ im ſchirrahſ teiſchana, ka paſcham im draudsei tas abbejā puſſe greeſigſ ſohbins zaure ſmaſenehm eet zauri. Naw arri weenalga, kam, tahuſai draudsei to wahrdū ſlud-dinati. Tas wahrdes: manna draudſe, un tas wahrdes: mans mhzitajs, tee ſeenahs brihscham brihnischki zeeti kohpā, un ta miheſtibas ſaite, kas ſtarp wiinneim, ſtarp to ganru un to draudſt irr eemetuſees, iſdarra leelas leetas. Eſmu par 10 gaddeem ja ne wairak pee zeetum-nekeem to atraddis, ja no mannejeem, no mannahm awim kahds grehzineeks zeetumā bija eeſlikts, ſirds man paſcham ſahpejuſi un waidejuſi un irr katriſ ſawu aſſarihu lihds ſchim islehijs, kad ar Deewa ſwehtiu wahrdū tam uſgahju wirsū. Sweschu aprahjis, dasch eefſtatiſeem mannim ar plattahm azzim azzis eefſchā un bija mannim ka pahrkuhlejam, kam tuſchhas wahrpas irr jakult. Tu runna gan, brihscham ir no ſirds, bet ne ka; klausitajs paleek un paleek zeets ka akmims. Peelikſchu ſcheit wehl klaht:

ja kahds s̄vesch mahzitojs, ko draudse pirimu reis us kanzeli reds, tai sazzitu tā: Woi tas irr redsehts, woi tas irr dsirdehts tahda buhschana, kā pee juuns irr? Woi juhs mas sinneet, kas irr Deewos debbesis?! Woi tad plehwes us juhsu azzim irr usmettuschahs, woi ausis jums irr aiskrituschas u. t. j. p., tad dasch, kas krehstlös fehsh, dohmahs: appas! kur tad tu tahds effi gaddijees, ka tu sinni, kā pee mums irr; bet ja paschas draudses mahzitajs tā runnahs, tad ne sazzihs wiss tā, turprettim dohmahs: winni jaw sinn, kā wissās mallās noteekahs, ja tee ne sinnatu, ka s̄chee wahrdi us weenu woi ohtru no mums s̄ihmežami, tad tee tā ne runnatu.

Wehl man eschaujahs prahā derrīga lihdsiba. Kreewu-seimē kahds prasts nemahzihts zilweks leels meistars eshohts bijis us to, azzim naggū nodinght, ar nasi plehwes no azzim nonemt, un winsch dauds laudis ar sawu abrīsteschānu eshohts glahbis. Wihrs wehl jauns bijis gaddēs. Winna kungs to dsirdejis, dohmajis pee fewin: Traks, ja tam taggad nemahzitam tahda rohka irr, zif winsch meistars buhs, kad winnu daktaru ammatā mahzihb? Un winsch lizzis to zilweku ismahzib daktaru ammatā. Kad nu wihrs dabbujs sinnah, kahda glehwa leetina zilwela azz irr, un kā ja winsch nasi druzjin dsillaki palādihs, winsch to slimmu azz pagallom ispohstihs, tam rohka tā sahkuš drebbeht, ka winsch ne buht pehz to darbu naw usdrikstejees darriht. Tāpatt man dohmaht dasch, kas taggad spredikus welk, ja to us angstahm skohlahm mahzitu, kā spreddiki irr rakstami, winsch dabbutu tik stihwu rohku, ka tam tikween isdohtohs ar spalvu uswilkt: Kungs, effi man nabbagam grebzineekain schehligs. Amen.

Mannas mahzibas galla wahrds tad nu irr schis: Es ne smahdeju Raktima tizzibas leezibas, un zerru ka tahs s̄mehtiees pee lassitaju sirdim. Bet tewim, mihkais lassitajs, es dohmu to padohmu, us spreddiku wihsi ne rakstih, ja Deewos un Keisars tewim to naw uswehlejuschi

jeb pauehlejuschi darriht. Ja tu effi drohsch un duhschigs, tewim gan warr isdohtees us spreddiku wihsi rakstih, bet kam naw waijadfigs un wissai leela nohte par nesinnamu zetta us laimi braukt, tas tatschu labbak darrihs, papreekschn to zellu skaidri isjantaht un tad ne broukt us laimi, bet us skaidru sinnu jeb sinnaschānu.

Ta oħra grahamata, tee libku spreddiki jums jaw irr pasibstami, talabbad var teem neko ne stahstischu; lassitajeem no Dohrbes draudses tikween peelishchu flah: tahs tais spreddikos peelikas dseesinas irr juhsu nelaika mahzitaja Niimblera beidsamas dseesinas bijuschas, ko winsch irr farakstijis.

Raktima tizzibas leezibas buhs arri teem Wahzu lassitajeem derrigas lassih, kas gribb Latweeschu tiknumus un winnu wallodu eemahzitees; ta walloda irr skaidra un Latweeschu dīhwe ittin pareisi jeb labbi pa weetahm isstahsita. Raktihs Jelgawā, tai 16tā Oktober 1844.

W. P.

Teefas flud dinaschanas.

No Witenpeltes pagasta teefas tohp wissi tee, kam kahdas taifsas parradu prassichanas pee ta, pee Witenpeltes peederriga Strautnalla fainneeka Unss Strautn bubtu, par kura mantu parradu un inventariumu trubkuma dehl konkurse spreesta, usaizinati, libds 25tā Oktober f. g., kas par to weenigu un isflehdسامي terminu irr nolikts, pee saudeschanas sawas mekleschanas pee schihs pagasta teefas peeteiktees. Witenpeltes pagasta teesa, tai 13tā September 1844.

(L.S.) Indrikk Behrsin, pagasta wezzokais.

(Nr. 50.) Bruhns, pagasta teefas skrihweris.

Wissi tee, kam kahdas taifsas parradu prassichanas buhtu pee ta no mahjahm islikta Frank-Sessawas Bajahru fainneeka, par kura mantu magashnes parradu labbad konkurse spreesta, tohp usaizinati, wisswehlak libds 10tū November f. g. pee schihs pagasta teefas peeteiktees, jo wehlak neweenu wairs ne klausib. Frank-Sessawas pagasta teesa, tai 10tā Oktober 1844.

(L.S.) + + + Mikkel Muhrneek, peeshdetajs.

(Nr. 122.) E. Greymann, pagasta teefas skrihweris.

Brihw drikkeht.

No juhmallas gebunerentu augstas waldischanas pusses: Waldischanas-rahts A. Weitler. No. 289.

No. 373.